

Motion till riksdagen 2011/12:Ub339

av Finn Bengtsson och Per Bill (M)

Peer-review av utbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om en översyn av möjligheten att införa ett generellt peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat.

Motivering

Vid all seriös forskning och vid avläggande av högsta akademiska examina är en så kallad peer-review-process för att bedöma resultaten legitima, det vill säga att oberoende experter bedömer andra forskande och avhandlingsframläggande personers resultat och deras egna analyser av desamma. Detta har visat sig vara den mest robusta modellen för att säkra kvaliteten i viktiga personliga akademiska avancemang liksom den kunskap detta för till det allmänna medvetandet.

När det gäller reguljära universitetsstudier eller gymnasieexamen används inte peer-review-förfarande av utomstående från andra lärosäten eller skolor i någon nämnvärd omfattning i Sverige idag. Varför? Kanske för att ett sådant system kan misstänkas vara både onödigt byråkratiskt och därmed krångligt att genomföra samt kostnadsfördyrande. Låt oss emellertid ifrågasätta detta utifrån att kvalitet bör få kosta och föreslå att en översyn görs av möjligheten att införa ett generellt peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat även på lägre utbildningsnivåer såsom vid universitetsstudier och vid avläggande av studentexamen.

Alliansregeringen har gjort och gör många bra saker för att öka kvaliteten men också kvantiteten av utbildningar på universitet och gymnasium. Till de kvantitativa åtgärderna hör bland annat att ekonomiskt premiera planerligt genomförda godkända studier både till student och till lärosäte. Utan noggrann tillsyn och kontroll kan ett sådant system riskera att utveckla en "resultatinflation" i syfte att snabbt erhålla de ekonomiska stimulanserna på bekost-

Fel! Okänt namn på

nad av att kvaliteten i utbildningen och dess resultat hos enskilda bevakas på ett optimalt sätt.

För att bejaka de politiska ambitionerna med en ökad genomströmning av studenter vid kurserna på universiteten och till studenten i gymnasieskolan, och samtidigt bevaka att ett fokus på utbildningskvaliteten inte går förlorat, föreslår vi att ett peer-review-system för att bedöma utbildningsresultat på dessa nivåer likt forskningsresultat övervägs att införas i Sverige. Sådana system finns redan etablerade i andra länder, exempelvis i Danmark, och fanns även tidigare i Sverige via systemet med så kallade censorer när vi hade den tidigare studentexamen i vårt land.

En central komponent i ett sådant peer-review-system med externa censorer/examinatorer är att de just kommer utifrån och inte representerar den institution där de aktuella eleverna studerat. Genom att införa ett sådant cirkulerande av externa censorer/examinatorer också för basal universitetsutbildning och studentexamen tror vi att detta som komplement till andra externa (exempelvis nationella prov) och fortlöpande interna kontroller (vanliga prov och terminsbetyg) kan vara en garant, eller en ”vakthund”, för att inte större kvalitetskillnader i studieresultat opåkallat uppstår mellan olika lärosäten och skolor.

Vi är inte heller särskilt bekymrade för att möta en oreflekterad kostnadsaspekt på vårt förslag. För det första är en kvalitetsförsämring som inte uppfattas av studieresultat i studentamina eller på högskolekurser/program på sikt en mycket dyrbar, om ens möjlig, problematik att rätta till. Samhällsskadorna för detta är sannolikt vida överstigande, och kanske om kvalitetsförsämringen tillåts pågå för länge oöverstiglig, i förhållande till de kontrollerbara utgifter som ett begränsat externt censor/examinatorsystem kostar. Det är istället sannolikt en av de bästa investeringarna vi kan göra i utbildningssystemet idag efter redan gjorda reformer för att öka utbildningskvaliteten i gymnasie- och högskolor enligt vår mening. För det andra anser vi att införandet av ett externt censor/examinatorsystem dels kan ses som en värdefull fortbildning för de i systemet ingående cirkulerande externa censorer/examinatorerna, dels som att denna cirkulation av externa experter också innebär att de i processen själva bidrar till att kvalitetssäkra utbildningen på hemmafronten. På så sätt fungerar detta system med roterande externa experter som en kvalitetsgarant åt två håll samtidigt, externt och internt för alla deltagande gymnasieskolor och universitet. Det är också av denna anledning som vi föreslår att systemet införs på generell nationell bas, och att riksdagen genom att bifalla denna motion ger regeringen det tillkänna.

Stockholm den 22 september 2011

Finn Bengtsson (M)

Per Bill (M)